

doltam –, de bámulatos szívósnak bizonyultam. Öt óra lehetett, és ismét imádkoztunk, előre rettegve a közelgő éjszakától. A menekülés első jelét, fekete füstszalagot a távolból a kis kamasz fiú vette észre, pár perc múlva mindannyian láttuk. Örökkévalóságnak tűnt, amíg kibontakozott a hadihajó sziluettje. Ordítóztunk, mint a vadak, a hajó pedig folyton közeledett. Már láttuk, hogy egy torpedóromboló. Meg-megállt egy-egy helyen, és felszedte a kollégákat, míg végre 6 óra 30 perckor bennünket is kimentettek. H. M. S. Hurrican volt a hadihajó neve. Letépték a mentőövemet, adtak egy vizes pohar pálinkát, és bevitték a gépházba. Ott lehúzták a vizes ruháimat, és matrózruhába öltöztettek. Ezután felvittek egy terembe, ahol az orvos bekötözte a sebeimet. Ezek a kedves skót matrózok, egyik túl akart tenni a másikon, hogy segítsen rajtam, biztattak, vigasztaltak. Szinte berúgtam a sok italtól, és a fáradságtól elaludtam. Csak másnap reggel ébredtem fel. Matrózok hozták a reggelit, de nekem seblázam volt, nem tudtam sem enni, sem inni. Szerdán mentettek meg, és pénteken éjszaka érkezünk egy skót kikötőbe. Hordágyon lecipeltek a hajóról, és egyenesen Glasgow-ba vittek egy sebesültszállító autón. A lábam begyulladt, és egészen feketeskék színű lett. Az orvosok előbb amputálni akarták, csak amikor mondtam, hogy cukorbeteg vagyok, hívták a professzort, aki injekciókat adott: ez mentett meg az amputálástól. Londonba telefonáltam, és érintkezésbe léptem a gyerekekkel, aki vonattal azonnal lejött, és vélem maradt két hónapig. Innen Londonba szállítottak, ahol begyógyult utolsó sebem is.

Íme, megúsztam. 70 évesnek becsülnék az emberek, pedig csak ötvennégy vagyok. Megőszültem egy éjszaka alatt, lefogytam húsz kilót, de már lassan kezdek rendbe jönni. Eleinte az volt az érzésem, itt már nincs mit keresnem, úgy voltam, mint egy eltemetett ember, akitől már mindenki elbúcsúzott, ám aki mégis visszatért. Később ez az érzésem elmúlt, csak néha álmodom újra a rettenetes robbanást, hallom a nők és gyerekek rettenetes halálordítását, látom a vízben a fuldoklókat, de ez is elmarad már: az idő gyógyít. Most már talán minden jó lesz.

A Maga Ernője
1940. november 20.

Méhes Károly

LOWER EAST SIDE, ELTÉVEDTEM

A napos délelőtti utca félelmetes.
A nagy író kis íróként itt járt volna?
Ládákban rohadó gyümölcs, a borbély zárva,
minden létezés hiáavalósága
az aszfalt repedései mentén.
Belátni egy üres iskolába.
Hihetetlen mennyiségű tábla:
Zárva, Elköltözött, Eladó.
Mint egy befoghatatlan rádióadó,
csak távoli surrogást közvetít.

És én, aki először járok itt,
egyszerre bénító fájdalmat érzek,
hiába csöppent a nap rám mézet,
mardos, hogy tessék, mindennek vége.
Majd taxit fogok. Várnak ebédre.

Szentkuthy Miklós

[BEZÁRULT EURÓPA]

Közzjáték

Közzéteszi Tompa Mária

Szentkuthy Miklós hagyatékában többek között egy 1949-ben keletkezett befejezetlen, kiadatlan, cím nélküli regény maradt fenn. A kézirat egy részletét a *Thélème* című folyóiratban [IME, TARQUINIUS] címmel tettem közzé, minthogy az első ötven oldal a száműzött Tarquinius Superbus római király viszontagságairól szól, valamint egy kaszárnyáról a birodalom limesén, a Kárpátok havasaiban. A római tör-

ténet azonban hirtelen félbeszakad, a szöveg váratlanul napló-regénnyé alakul át; 1949. szeptember 7-én olyan esemény történt Szentkuthyval, amely feldúlta, és a regény kifejtését eltérítette: minden bizonytalansággal politikai jellegű, egyben személyét, egzisztenciáját is érintő esemény. – Az itt közölt rész önálló betét a regényben; címét a szövegből vettük.

Tompa Mária

Mióta utoljára vettem kezembe a tollat, olyan sötét felhő kötött ki életem fölött, hogy csodálkozom: még nem felejtettem el a betűket. Sokáig nem is tudtam a papírra nézni: halottnak éreztem magamat, akinek semmi köze nem lehet többé a műhöz. Hiszen mielőtt ez a gonosz és síri sötétség rám telepedett volna, már akkor is csodával határos erő vagy inkább megveszett dac és aszkétacsökönység kellett ahhoz, hogy egy-egy oldalt megírjak: hallja-e vagy olvassa ezt valaki majd még a világon? És ha igen, vajon nekem tudomásom lesz-e róla? No, Alsdorf-színész színészkedő unokája, hogy ízlik? hogy bírod? a közönség nélküli reménytelen remeteséget, siralomházi magányosságot?

Ugyanazon az úton jöttem le kocsmakerti, kora hajnali íróasztalomhoz, mint más-kor, de a tárgyak, fák, fények nem attól ugyanazok, hogy ők önmagukban (legalábbis látszólag) változatlanok, hanem hogy mi, a mi nyomorult kis életritmusunk ugyanaz, a mi hangulatunk, visszhangunk vagy pupillánk egyforma, napról napra. Megtölteni a töltőtollat, megkeresni a törőrongyocskát, valami nehéz német lexikont rakni a függöny végére, hogy a szél ne keverjen bolond farsangi zászlót belőle, ferdén vagy egye-